

Nr 9.

Ankom till riksdagens kansli den 17 maj 1926 kl. 1 e. m.

Andra kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande, nr 9, i anledning av väckt motion, II: 329, angående den svenska sceniska konstens, särskilt den dramatiska scenkonstens, allmänna tillstånd och behov.

I en inom andra kammaren väckt och till dess första tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 329, har hr *Vennerström* m. fl. hemställt, att riksdagen hos Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning beträffande den svenska sceniska konstens och särskilt den dramatiska scenkonstens allmänna tillstånd och behov med särskild vikt lagd vid den medverkan och det understöd, som från statsmakternas sida kan anses påkallad för konstens främjande inom landet och att Kungl. Maj:t måtte förelägga riksdagen det förslag i ärendet, som denna utredning kan föranleda. *Motionen.*

Beträffande motiveringen för detta yrkande får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet vill erinra därom, att frågan om åtgärder, likartade de nu ifrågasatta, till främjande av den sceniska konsten tidigare varit föremål för uppmärksamhet inom riksdagen. *Motion vid 1920 års riksdag.*

Vid 1920 års riksdag väcktes i nämnda syfte av herr *Vennerström* i andra kammaren motion om införande av koncessionssystem å teaterverksamhetens område.

Andra kammarens första tillfälliga utskott ställde sig välvilligt till den väckta frågan, som av utskottet betecknades såsom särdeles betydelsefull och förtjänt av den största uppmärksamhet. Till motionärens förslag om införande av koncessionssystem anslöt sig utskottet i huvudsak, dock med betonande, att huvudvikten vid en sådan gallring måste läggas på ledarnas konstnärliga kvalifikationer samt i övrigt rent personliga egenskaper och lämplighet. Att uppställa krav på ekonomiska garantier syntes däremot synnerligen vanskligt och hade ock mötts med bestämd gensaga från landsortens teaterledare.

I andra kammaren uppstod en livlig debatt, varunder starka betänkligheter framfördes mot tanken att genom statsingripande reglera detta det friaste av yrken. Utan votering avslog kammaren utskottets hemställan.

*Infordrade
yttranden.*

Utskottet har över motionen inhämtat yttrande av Skådebanans styrelse, som uttrycker sin fulla sympati såväl med motionens syfte om begäran om en utredning som med det i motiveringen framhållna önskemålet om skapandet av en officiell myndighet som scenkonstens sakkunnige högste målsman. Styrelsen framhåller, att den teaterverksamhet, som vädjar till allmänhetens sensationslystnad och sämre instinkter givetvis bör vara utesluten från statsmakternas bistånd. Styrelsen påpekar, att "det är den litterära och konstnärliga teatern, som i regeln sitter i trångmål och behöver hjälp. Men denna kulturellt högtstående teater torde icke utan vidare vara förtjänt av statligt ingripande till dess förmån. Det synes styrelsen, som om den goda teatern först förtjänar att bli ett verkligt statsintresse i samma mån den förmår intressera allmänheten och allmänheten intresserar sig för den".

Styrelsen framhåller i fortsättningen, att allmänheten i första hand själv bör visa sitt intresse för den goda scenkonsten och genom sammanslutningar söka skapa garantier för dess ekonomisering, och att det är denna form för teaterverksamhet, som staten närmast bör uppmuntra.

I anslutning härtill förordar styrelsen vad Stockholm beträffar en konstnärlig folkteater samt för de större och medelstora landsortsstäderna skapandet av garantiföreningar med dels statligt, dels kommunalt understöd.

Utskottet har vidare inhämtat yttrande av Svenska landsortens teaterägareförening. Styrelsen för denna förening anser sig emellertid icke kunna anvisa någon bestämd utväg ur de rådande svåra förhållandena. Den påpekar, att den meningen alltjämt har anhängare, att man borde försöka med ett koncessionssystem, men den framhåller samtidigt, att riksdagen tidigare avslagit framställningar i sådant syfte, emedan man i det angivna systemet såg en fara för en monopolisering av teaterverksamheten, som måste betecknas såsom ett givet ont. Vidare framhålles förslaget om fasta stadsteatrar, mot vilket dock den anmärkningen rests, att våra städer i allmänhet äro för små för stående teatrar. Slutligen påpekas möjligheten att utbygga stadsteatrarna till att bliva gemensamma för flera städer eller till att få karaktären av verkliga kretsteatrar.

Vad förslaget om ett teaterråd beträffar delar styrelsen motionärens uppfattning, att ett sådant skulle bli till nytta för scenkonsten. Särskilt vid lotteri-frågornas avgörande har, enligt styrelsens åsikt, bristen på ett sådant rådgivande organ gjort sig gällande.

Styrelsen framhåller slutligen, att den begärda utredningen i allmänhet icke kan bli annat än en prövning av tillståndet för dagen med historisk anknytning, men att ingen riktlinje för den medverkan och det stöd, som i framtiden kan anses påkallat från statsmakternas sida för scenkonstens främjande, kan uppdragas utan en sakkunnig utredning.

Utskottet. Utskottet, som erkänner den dramatiska scenkonstens betydelse, delar ock motionärernas uppfattning, att denna konst för närvarande befinner sig i ett ur

såväl ekonomisk som konstnärlig synpunkt bekymmersamt läge, men kan dock ej gilla de av motionärerna antydda åtgärderna att råda bot härför.

Motionärerna ha icke närmare angivit de vägar, som borde beträdas för att hjälpa den dramatiska scenkonsten ur dess betryckta läge. Det synes dock uppenbart att, därest staten genom åtgärder av i motionen antydd art skulle ingripa i syfte att höja och stödja den dramatiska scenkonsten, detta otvivelaktigt skulle få till följd, att staten bleve nödsakad ikläda sig betydande ekonomiska förpliktelser gentemot teaterverksamheten. Med hänsyn till det stora antal teaterföretag av olika slag, som för närvarande finnes i vårt land, synes det otvivelaktigt, att anspråken på statsunderstöd härigenom skulle bliva avsevärda. Med den benägenhet all statsunderstödd verksamhet av detta slag har att i allt högre grad lita till statens ekonomiska stöd, skulle beroendet därav med tiden tvivelsutan bliva allt större och staten nödgas vidkännas alltmer stegrade utgifter för detta ändamål.

Utskottet ställer sig betänksamt mot en sådan utveckling av teaterverksamheten i vårt land såväl av statsfinansiella skäl som därför att ett dylikt beroende av statsmakterna enligt utskottets mening näppeligen torde vara till fromma för konsten själv. Vid sidan av de konstnärliga synpunkterna behöver teaterledaren förvisso i sin verksamhet den fria konkurrensen såsom ett eggande moment.

Med anledning av det sålunda anförda får utskottet hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon andra kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 15 maj 1926.

På utskottets vägnar:

RUBEN WAGNSSON.

*Närvarande: herrar Wagnsson, Lindmark, Öhman, Lundén, Gardell i Gans, Mogård, Mårtenson, Grapenson, fru Vessman samt herr Mosesson. **

* Ej närvarande vid justeringen.